

1454 AG040-7

Gemeentearchief Gemert-Bakel, AG-040, inv nr 7, 1454

Transcriptie Ad Otten

Uit: Ad Otten, De vestiging van de Duitse Orde in Gemert 1200-1500, Gemert 1987

Het testament van Godert van Wermpt uit 1454. Onder veel andere bepalingen wordt onder meer het goed Ten broek overgemaakt aan de kerk van Gemert met bepalingen (onder meer) over het uitdelen van brood en erwten aan 13 armen in Gemert. Ook is er sprake van het stichten van een altaar gewijd aan Maria, Katharina en Barbara.

Dit is een transcriptie van een afschrift van het testament zoals het is opgenomen in het Registrum Pastorale Gemertanum van pastoor Gautius, inv nr 7 van het archief van de parochie St Jansonthoofding te Gemert.

Copie van het testament van Gord van Wermen

Weldoender van de Kercke ende den Armen van Gemert.

In den naem des Heren, Amen.

Overmits dit teghenwoerdige instrument soe sij kennelijck enenygelijken dat van den jaere ons Heren gheboorte dusent vierhondert en vier ende vijftich inden april den lestedach te vespertijt oft daer ontrent, Paeus wesende overmits der gracien Gods Paeus Nicolaus overmits der voersichticheyt Goets die vijfte Paeus in sijn soevende jaer, soe is ghestaen selver die eerbare ende wijse man Goert van Woermen, clerck des bysdoms van Ludicks, voer mij notarys ende voer getugen hieronder gescreven, gesont van sinnen ende van goeden verstant wesende overmits der gracien Gods wijs van sinnen ende goet van verstant hoewael dat hij wat sieck van lichaem was.

Aenmerckende die broesheyt der menschen ende den tijt des menschen is cort ende dat niet sekerre en is dan die doot ende niet onsekerre dan die ure des doots ende dat alle dinck deser werelt vergangckelick is ende dat die menschen sterven moet, opdat die doot hem niet verrassen en sou, soe woude hij hem wijsselick voersien vanden verganckelicken goeden, die hem verleent sijn van Got van hemelrijck op deser eerden, mits desen sijn testament ende utersten wyl tot sijnre salicheyr der sielen in alsulcker manieren heeft hij dat geordineert ende ghemaect als hij const ende mocht sijn testament ende utersten wyl wederroepende alle andere testamenten ende utersten wyllen in wat manieren dat die ghemaect sijn tot voer wat persoenen dat die ghemaect sijn tot desen daghe toe vanden selven Goert ende wyl die van werden sijn.

Inden yersten soe maect hij Got van hemelrijcken, Marien sijnre liever moeder ende al den hemelschen heyr sijn siel als die scheidende sal van sijnen lichaem om te ontfangen ende tot den ewygen leven te brengen.

Item hij beset Sinte Lambert toter timmeringen voer sijn onwetende onrechtvaerdighe goeden twe auden groeten eens te geven gelijk desen besetselen bescreven staen in pappier ende in duytschen beschreven in aldusdanigher manieren daerof den tenoer van woert tot woert aldus volghet:

Item voert meer heeft hij gheordineert dat men sijn lichaem nae dieen dat sijn beganckenisse betameliken is gedaen begraven sal in den naesten huuse toebehoerende den duytschen heren daer sijnen sterffdaghe geboert.

Item soe wyl hij dat men sijnen lichaem draghe te begraven tameliken mit vier barnender waskerssen ende niet meer, elke kersse wegende een half pont; die uit barnen sullen die misse

der beganckenissen, vigilie ende dertichste, ende alsoe langhe als sij dueren.

Item hij heeft beset den priester die sijnen dertichsten doen sal eenen Rijngulden eens te geven.

Item hij beset den priester die die misse singt 3 cromstert eens te geven over hem

Item elken priester van binnen die opten dagh voer sijn siel een mis van Requiem leest 3 cromstert eens te geven.

Item elken priester van buyten mislesende ter stede ende tijt voerscreven 2 cromstert eens te geven.

Ende is sijn begheert dat alle die priesters tesamen sullen gaen tot sijnen graven lesen de commendatie ende ghebede voer sijn siel eer hen dat besetsel volgen sal.

Item hij wyl nadien dat hij begraven is en die misse ghedaen is mitter beganckenisse die principael priester ende die andere priesteren mit sijnen heymelicken vrienden sullen gaen eten tot sijnen huys of hij egheen huys en hadde in des ordens huys daer men tameliken bereyden sal ende rijnschen wijn over tafel gheven ene yeghelyken daervoer beset hij 6 Rijnguldens eens te gheven. Ende als die maeltijt is gedaen sullen sij tesamen gaende te vigilien biddende Got voer sijn siel.

Hierna heeft hij gheordineert ende geschickt van sijnen erfgeden dat ewelijcken geschien sal in den yersten soe tot Ghemert gheschien sal:

Inden yersten heeft hij gheordineert dat sijn jaergetijden ewelijcken gedaen sullen worden inder kercken tot Ghemert soe waer dat hij sterft opten dach sijnre verscheydinghe singende een zielmisse ende des avonts daer te voeren vigilie te lesen; ten waer dat die daegh sijn verscheydinghe op enighe hoechtijt viel soe wyl hij dat men dat jaergetide doen sal inder selver weken op enighe betameliken dagen mit waskerssen ende cleede te spreyen op sijnen grave ende te grave te gaen mit commendatien ende anderen goeden ghewoenten alsoe temliken en redeliken is.

Oeck sal men hem scriven in dat petantieboek ende die dootrolle ende hem ewelicken alle sondaghe inder kercken noemen ende voer hem bidden alsoe gewoenliken is. Ende opdat sijn jaergetijt ende alle punten voerscreven tot ewighen daghen volcomeliken gehouden worden heeft hij hiervoer beset der petantien van Ghemert 6 vaet rogge der maten van erffelicken pachs jaerliken te betalen uit allen ende yegelike sijne erffguede tot Ghemert ghelegen.

Item hierom heeft hij beset der kercken van Ghemert twee pont was erffelijken uit allen sijne erfgeden tot Ghemert gelegen. Ende wyl dat men van desen twee pont was maken sal alle jaer vier kerssen elck van enen halven pont die sallen bornen in die vigilie ende misse op sijn graft daer dat cleet ligghet ende men die commendatie lesen sal; welck kerssen die kerckmeesteren van daerop van Ghemert voer op leggen sullen ende verwaren om daermede die misse te lichten die hij noch hierna bescreven geordineert heeft. Item hij heeft geordineert dat die pastoer tot Ghemert tot allen tiden ende ten ewigen daghen alsdat jaerghetijt inder kercken ghedaen is sal gheven den heren vander duytscher oerden opten huys tot Ghemert ter maeltijt voer patantie twee quarten rijns wijns; daervoer beset hij vier oude Wilhelmus tuyn jaerlijcks ende ewelijcken te ghelden uyt allen sijnen erfgeden tot Ghemert ghelegen.

Item hij wil dat men allen jaer ewelijcken doen maken een gevlochten kerssen van enen halven pont was die altijt opten heylighen kerstnacht bornen sal als men singt dat heyligh evangelium liber generationis die kersmis, onser liever vrouwenmisse inde dagheraet ende die hoogmisse; hierover beset hij een halff pont was uit allen sijnen alle jaer erffelijcken te gelden tot Ghemert.

Item dieer gheliken wyl hij alle jaer ewelijcken een kers gemaect hebben van eenen vierdel pont was te barnen opten heylighen Paesdaghe. Item van enen vierdel pont was die bornen sal op onser vrouwendagh nativitatis van denselven ghewichte altijt inder hoogmisse opten hoogen altaer. Hiervoer heeft hij beset ewelijcken alle jaer drievierdel pont was uit allen

sijnen gueden tot Ghemert ghelegen. Voert wyl hij dat die kerckmeesteren tot Ghemert dat overscot van desen voerscreven kerssen tot hen nemen ende doen barnen inden missen bij hem gheordineert hierna bescreven alsoe lang als sij dueren.

Item hij heeft noch erffelijcken alle jaeren beset twee pont was uit allen sijnen erfgeden tot Ghemert ghelegghen daervan mij maken sal kerssen altijd te barnen inden missen onderscreven tot bescheydenheyt der kerckmeesteren voerscreven ende altijd te behouden in hoenre bewarnighe.

Voertaen wyl hij ende heeft geordineert dat men tot Ghemert inder kercken ten ewigen dagen alle jaer op enen altaer dat daertoe gheordineert sal worden singen sal op elken hoochtijt hier onderscreven een misse van den hoechtijt des selven dages loefelick ende betamelicken in manieren hierna bescreven behalve hoer hoocmissen opten hogen altaer te doen:

I Item een misse van den heyligen Cruys opten heyligen Cruysdach

II Item een misse van den H. Geest opten heyligen Pinxdach

III Item een misse van Onser liever vrouwen op haeren dach nativitatis

IIII Item van een misse van Sunt Jan Baptist op Sante Johan Baptistendach

V Item een misse van Sunt Jan Evangeliste op Sante Jan Evangelistendach

VI Item een misse van Sante Katherina op St. Katherinendach

VII Item een misse van Sinte Barbara op Sinte Barbarendach

VIII Item een misse van Sante Lucij op Sante Luciendach

IX Item een misse van Sante Maria Magdalena op haren dach

Ende dat enighe van desen missen ten ewigen daeghen alle jaer vast ende stedich gehouden worden sullen heeft hij beset elken brueder vander oerden die enighe vanden voerscreven misse songe opten dach voerscreven drie cromstert te betaelen alsoedicke als hij enighe vanden voerscreven missen ten voerscreve daeghe songe.

Item hij heeft beset elken priesteren bruederen die desen voerscreven missen sullen helpen singhen alsoe als sij dat opten voerscreven hoochtijden deden twe cromstert.

Item hij heeft beset den coster die te missen ludet, dat altaer bereydet, helpet singen ende anderen sijnen dienst doen sal, tot elken dagen deser hoechtijden voerscreven twee cromstert. Ende den clercken die dienst helpen doen ende die lessen singen een myck van anderhalver placken.

Item hij heeft beset den pastoer opdat hij ernstelijcken besorgen sal dat dese voerscreven missen geschien alsdat voerscreven is op elcken dach der hoghetiden voerscreven drie cromstert.

Item is gerekent dat dit besetsel tot desen voerscreven missen loept alle jaer ewelijcken hondertsesendetwintich cromstert. Daervoer heft hij beset uit alle sijnen erfgeden tot Ghemert ghelegen ewelijcken alle jaer te gelden drie rijnsch gulden ende achtien goede stuver diewelck uitrichten die kerckmeesteren van Ghemert indertijt wesende ende deglert alsoe dat voer verclaert is.

Ende of dat gelt afginck soo en wyl hij nochtan niet min voer den cromstert hebben ghegeven dan hij en gilt op desen dach nader valuacie vanden goude elcken rijnschen gulden voer 34 cromstert alsoe voerscreven steet daer hij den pastoer mede belast ende sijre conscientien bevelt.

Item voert heeft hij geordineert of enigh gebreck vanden bruederen gevele die desen missen souden helpen singen dat dan die pastoer op enen anderen dach binnen der octaven sal doen lesen alsoe veel missen als daar singers ontbraken opten dach des hoghetits. Ende die priesteren die desen missen voerscreven lesen sullen hebben datgheen dat die ander versumet hebben opten hoechgetiden voersegt.

Item voert heeft hij gheordineert dat men dese voerscreven cromstert niet dan eens op elken voerscreven van den hoechgetiden gheven sal want de summe vanden besetsel niet hoeger en loept.

Voert meer heeft hij gheordineert ende wyl dat die kerckmeesteren van Ghemert inder tijt wesende allen jaer tot ewighen dagen op elcken dach vanden voerscreven hoechtijden als die missen gesongen sijn ter maeltijt sal gheven den heeren opten huysse ter petantien twee quarten rijnswijns makende in eenre summe alle jaer 18 quarten rijnswijns; daervoer heeft hij beset alle jaer erfelijcken enen ende halven rijnsen gulden oeck uit allen sijnen gueden te Ghemert ghelegen te boeren vanden kerckmeesteren van Ghemert.

Item hij heeft gheordineert dat men ten ewigen dagen alle jaer op alle vrijdaege in der vasten sal derthien armer menschen die niet openbaerlijken en bidden ende die kerckmeesters met raede des pastoers daertoe nemen sullen drie hering ende alsoe veel broets als een ghemeyn mensch op enen maeltijt eten mach geven sal ende opten laetsten ende goeden vridagh salmen dan den voerscreven 13 armen luden seggen dat sij gaen inder kercken tot Ghemert ende bidden innichlijken voer die siele des voerscrevene.

Voert wyl hij dat men dese voerscreven aelmissen altijt alle wegen sal inder prochien van Ghemert op sijn hoof ten Broeck. Ende daertoe hevet hij beset alle jaer erfelijcken uit denseleven goeden ten Broeck anderhalve rijnschen gulden dieen herinck mede te coepen ende een mauder roggen dat broet af te backen.

Item hij heeft beset denselven 13 armen menschen ewelijcken alle jaer 2 vaet witter erweyten der maeten van Ghemert uit denselven guede ten Broeck ende daer gecoeckt ende gedeylt te werden elcken vridaeghe inder vasten inder manieren voerscreven. Hiertoe heeft hij beset uyt denselven goede ten Broeck alle jaer erfelijcken een vat raepsaets der maten van Ghemert om olie te maken, die erweyten mede te coecken ende dieen 13 armen menschen te gheven alst voerscreven is.

Ende omdat die laet goetwyllich sijn sal dese voerscreven dingen te bereyden te backen ende coken heeft hij denselven laet die indertijt dan sijn sal ende dese sake voldede beset alle jaer erfelijcken voer sijnen dienst een vat roggen der maten voerscreven.

Voert heeft hij gheordineert alle jaer ten ewygen dagen opten dach als men sijn uitvaert doen sal een spine op die selve hoeve ten Broeck den armen die daer comen broet te gheven alsoe lang dat duert ende streckt. Daervoer beset hij uit denselven goede jaerlicks ende erfelicken een mud roggen Ghemerts maten.

Item hij heeft beset den vier biddende orden te weten prekeren, minrebruederen karmeliten ende augustinen elcken twee vaet roggen der maten voerscreven jaerlicken ende erfelijckken uit denselven h(eren) goede ten Broeck voerscreven.

Dat overscot vande goede tot Ghemert ghelegen hem toebehorens boven die besetselen loept ende is wael wert als hij hoept alle jaer 14 mud roggen Ghemertse maten of daerbij vanden welcken men gilt op een stat jaerlicks elf mud op een stat in eenre summen uytten goede geheyten ten Broeck. Ende die ander mudde gilt men uit den hoeve den Broeck uyt den guede ten Boer ende anderen goede daerontrent ghelegen vanden welcken hij beset hevet alsoe hierna bescreven staet:

Item dat die fabriekmeesteren van Ghemert indertijt wesende ewelijcken alle jaer ontrent Sunte Remeys misse sullen geven 13 ermer luyden elcken enen grauwen rock van vier ellen ofte meer naedat besetsel hierna bescreven dragen mach. Daervoer heeft hij beset uit den 14 mudden erfroggen voerscreven 8 mud roggen erfelicken alle jaeren uit den goeden ende onderpanden voerscreven te betalen. Ende wyl dat men dese voerscreven arme kieser sal bij rade des pastoers van Ghemert die die kerckmeesteren nemen sullen ende die pastoor app(ro)beren sal; desen sullen oock sijn ingheseten van Ghemert ende daeghelicks niet openbaerlicken biddende alsoe verre men die daer vinden ende hebben mach.

Voert wyl hij ende heft gheordineert of enige luden die devocie daertoe berveren mocht stichten wouden een autaar in der nuer kercken tot Ghemert en der eren vander glorioser maget Marien, Sunte Katherinen ende Sunte Barbaren. Soe wyl hij ende heeft beset te hulpe ende volbrengen die fundacie des altaers voerscreven denselven altaer oft den rectoer indertijt

jaerlicks ende erfelick drie mud roggen der maten van Ghemert te betaelen ewelicken uiten goede ende onderpande terstont voerscreven um des voerscreven besetsels wille daer macht ende seggen in heeft. Soe heeft hij gheordineert ende is sijn wyl dat die collactie ofte ghifte vanden voerscreven autaeer toehoeren sal den commandeur tot Ghemert met rade des pastoers van Ghemert als weerlijck ende tijtlijck here tot Gemert. Ende daertoe sal hij nemen enen eerlijcken ende doghelijcken man guet van leven die priester is of binnen jaers priester werden mach, seculier ende niet vander oerden dieselve sal oock verbonden wesen tot Ghemert te wonen ende den dienst te doen ende alle dinxsdach ende alle donredache elker weken ewelijcken sonder siecten of sonderlinghe nootsaecten misse doen vander tijt als opten daagen naeder heyliger kerken ordinantie geboert. Ende in allen missen ende ghebeden truwelijcken ende bidden voer die siel des testamentoers voerscreven. Ende eer dit autaeer ghesticht wort ende toekomt als voerscreven is, soe wyl hij dat die kerckmeesteren tot Ghemert dese misse voerscreven ende inder manieren voerscreven bij rade des pastoers van enen bequamen priester doen gheschieen. In welcker kerckmeesteren hant hij dan geset heeft dese drie mud roggen erffelick voerscreven om den priester voer die missen mede te loenen ter tijt dan dat voerscrevene altaer gefondeert ende ghesticht is tot eenen gheestelijcken beneficy.

Die terminen van betalingen van allen guede die beset sijn van alle gueden alsoet voerscreven staat alsooe verre hen geen ander termin van recht geset en is wyl hij dat sijn sullen alle jaer tot sulken tiden ende mit sulker manieren dat sijn voersege utersten wille daer niet mede gehindert noch verachttert werde.

Van alle ende yegeliken punten voerscreven daer hij voer bysonder gheen. executoren af geset en heeft set hij ende ordeneert sijn executoren ende vervullers sijns utersten willes voerscreven die kerckmeesters tot Ghemert in welcken handen hij geset heeft ende set den Hof ten Broeck ende die guede ten Boer ende voert sijn ander guede voerscreven tot Ghemert ghelegen gevende hen volcoemen macht die te verpachten ende uyt te gheven alsoe dick als hen dat noet ende nut duncken sal om sijnen voerscreven utersten wyl mede te voldoen. Ende wyl dat sij altijt hierin gebruiken sullen des pastoers raet ende voer hem bewijs doen ende rekeninghe van sijnre begheerten voerscreven.

Ende opdat sij dit te bat ernstich ende willich sijn sullen sijnre voerscreven begeerten te volbrengen heeft hij den voerscreven kerckmeesteren beset al Ie hochgetiden der missen voerscreven drie cromstert alle jaer erffelicken uiten hoof ten Broeck voerscreven.

Voert heeft hij geordineert wanneer sonder merckeliken nootsaken die pastoeer enige saken hem bevoelen vergeet in dese testament oft niet en dede soe sullen die kerckmeesteren dat moege doen geschien ende die gueden daertoe geordineert ende beset op boeren ende sijnen wyl daarmede vervullen als voerscreven is. Diergeliken sal die pastoeer moegen doen vervullen die saken die den kerckmeesteren behoren te doen of sijse vergheten ende niet en deden ende die gueden daertoe beset in sijnen handen nemen om sijnen wille daarmede te vervullen.

Ende oft dat saeck waer dat die pastoeer ende die kerckmeesters sijnen voerscreven utersten wylle niet vervullen en wouden ende aqhterwart stelden, soe wyl hij dat die rectoers der Tafelen des heyligen Geests tot Ghemert den Hof ten Broeck ende alle enen yegeliken guede voerscreven erfelicken na hen nemen sullen ende den voerscreven utersten wyl doen vervullen ter stede ende in manieren voerscreven ende alsdan beset hij denselven rectoeren dat voerscreven hoechtijtgelt voer hoeren arbeyt ende set oock dan die guede voerscreven in haren handen tot behoef sijns utersten willen ende wyl oft enigen cost hierom ghebeurde dat sij die nemen sullen vanden gueden voerscreven betameliken ende redeliken.

tWelck tegenwoerdighe testament ende sijnen utersten wyl ende al dat hierin begrepen is dat wyl die testamentmaker dat het van werden blijven sal ende vast naede rechten ende nae sijnen utersten wylle nae alle rechten die daer best toe dienen mogen om vast te blijven ende

naeden geesteliken recht of goeden gheprobeerd ghewoenten.

Van allen desen ende van yegelijcke punt bysonder soe wyl dese testamentoer een testament oft meer testamenten van mij hebben gemaect notarys.

Dit is ghesciet inden dorp van Ghemert in tegenwoerdicheyt van eerbare mannen te weten Heer Jan Aelberts, Heer Jan van Attenderen, priesters des Duyts Oerdens Goert van Geldrop gehuwede clerck ende Dirck Janssoen ende meer andere leken die men geloven mach ende hier bijgeroepen ende sunderlinghe ghebeden om te tuygen.

Ende ic Heer Jan van Oerle, priester des Bysdoms van Ludick, openbaer notarys heb hier tegenwoerdich gheweest met den getugen voerscreven doen dit al ende eenyegelick punt bysonder ghescieden dit heb ic ghesien ende ghehoert dat aldus ghescieden daerom heb ick dit tegenwoerdighe instrument van enen anderen laten scriven want ic ander saken onderhanden had daer ic mede becommert was soe heb ic dit uit den anderen ghemaect dat daer ghetroewelicken gescreven was ende in dese openbaere forme uitgeset dat ic mijnen gewoendelicken hantteken getekent heb in getuych der waerheyt alder gheenre die voersegt sijn.